

Nr 16

Utbildningsutskottets betänkande med anledning av propositionen 1975: 23 om vidgad vuxenutbildning samt studiestöd såvitt gäller uppsökande verksamhet för vuxenutbildning m. m. jämte motioner

Propositionen

Sedan regeringen i propositionen 1975:1 bilaga 10 beräknat medel för Bidrag till studiecirkelverksamhet (punkten G 6), Bidrag till studieförbund (punkten G 7), Studiebidrag m. m. (punkten H 2) och Studiemedelsfonden (punkten IV: 5) har regeringen i propositionen 1975: 23 (utbildningsdepartementet) föreslagit riksdagen

1. att antaga förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1973: 349),

2. att antaga förslag till lag om vuxenutbildningsavgift,

3. att antaga lag om extra studiemedel för andra halvåret 1975,

4. att godkänna de riktlinjer för uppsökande verksamhet för vuxenutbildning m. m. som angetts i propositionen,

5. att godkänna inrättande av särskilda vuxenutbildningsnämnder med de uppgifter som angetts i propositionen,

6. att godkänna vad som i propositionen föreslagits i fråga om fördelning av vuxenutbildningsavgifterna på olika ändamål för vuxenutbildning,

7. att godkänna vad som i propositionen föreslagits i fråga om finansiering av vissa reformer under andra halvåret 1975,

8. att godkänna de ändrade grunder för statsbidrag till studiecirkelverksamhet som förordats i propositionen,

9. att till Bidrag till studiecirkelverksamhet för budgetåret 1975/76 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 302 000 000 kr.,

10. att godkänna de riktlinjer som förordats i propositionen beträffande fördelningen av den del av bidraget till studieförbundens pedagogiska verksamhet som avser verksamhet i glesbygd,

11. att till Bidrag till studieförbund för budgetåret 1975/76 under åttonde huvudtiteln anvisa ett anslag av 16 300 000 kr.,

12. att till Bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser m. m. för budgetåret 1975/76 under åttonde huvudtiteln anvisa ett anslag av 1 000 kr.,

13. att till Studiebidrag m. m. för budgetåret 1975/76 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 557 000 000 kr.,

14. att till Bidrag till administration av och information om vuxen-

studiestöd m. m. för budgetåret 1975/76 under åttonde huvudtiteln anvisa ett anslag av 1 000 kr.,

15. att till Studiemedelsfonden för budgetåret 1975/76 på kapitalbudgeten under statens utlåningsfonder anvisa ett investeringsanslag av 510 000 000 kr.

I propositionen föreslås på grundval av bl. a. ett betänkande från kommittén för försöksverksamhet med vuxenutbildning (FÖVUX) åtgärder inom vuxenutbildningens område. Den fortsatta reformeringen av vuxenutbildningen skall vara ett led i utvecklingen av återkommande utbildning. Särskilda insatser föreslås för att nå dem som har kort och bristfällig utbildning.

I propositionen betonas den viktiga roll folkbildningsarbetet spelar inom vuxenutbildningen. Bidragen till studiecirkelverksamheten beräknas öka med ca 70 milj. kr. I propositionen föreslås också att bidragen till studieförbundens organisationskostnader och pedagogiska verksamhet höjs med 5,2 milj. kr. Särskilda bidrag föreslås utgå till studiecirkelverksamhet i glesbygd. De prioriterade studiecirkelarna föreslås omfatta förutom nuvarande ämnen också hemspråksundervisning för vuxna invandrare och facklig utbildning som bedrivs i studiecirkelform. Studieorientering skall också kunna ingå i en studiecirkels arbete. I propositionen föreslås särskilda åtgärder för att underlätta för handikappade att delta i studiecirkel, bl. a. att bidrag skall utgå till medverkan av teckenspråkstolk i studiecirkel samt till tekniska och organisatoriska stödåtgärder för handikappade.

Vidare föreslår regeringen att statliga bidrag skall utgå till uppsökande verksamhet på arbetsplatser m. m. Dessa bidrag avses täcka kostnaderna för utbildning av studieorganisatörer, ersättning till studieorganisatörer, administration m. m. Bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser skall enligt förslaget kunna tilldelas endast facklig organisation. Vidare föreslås fortsatta och utvidgade försök med uppsökande verksamhet riktade till korttidsutbildade grupper som inte kan nås på arbetsplatserna, t. ex. hemarbetande, handikappade och vissa invandrare. I den uppsökande verksamheten i bostadsområden skall studieförbunden medverka.

En särskild vuxenutbildningsnämnd föreslås bli inrättad i varje län. Den skall fördela medel för uppsökande verksamhet på arbetsplatserna och besluta i ärenden om särskilt vuxenstudiestöd för utbildning på grundskolans och gymnasieskolans nivåer samt om timstudie- och dagstudiestöd.

Reformerna inom vuxenutbildningen föreslås finansierade genom en ny särskild arbetsgivaravgift, kallad vuxenutbildningsavgift, om 0,15 %. Den bör utgå fr. o. m. den 1 januari 1976.

Förslagen om bl. a. höjda bidrag till studiecirkelverksamheten och studieförbundens verksamhet samt utbildning av studieorganisatörer och

förslaget om inrättande av vuxenutbildningsnämnder föreslås bli genomförda den 1 juli 1975. Förslagen om bl. a. uppsökande verksamhet på arbetsplatserna och försök med uppsökande verksamhet i bostadsområden bör genomföras med början den 1 januari 1976.

Positionen har i vad avser hemställan under punkterna 4 och 8—12 remitterats till utbildningsutskottet och i övrigt till socialförsäkringsutskottet. Socialförsäkringsutskottet har hemställt om utbildningsutskottets yttrande över hemställan under punkterna 5 och 6. Utskottets yttranden är som bilaga 1 och 2 fogade till detta betänkande.

Motionerna

Med anledning av propositionen 1975: 23 har väckts motionerna 1975: 1903, 1975: 1937, 1975: 1938, 1975: 1939, 1975: 1940, 1975: 1941, 1975: 1942, 1975: 1943, 1975: 1944, 1975: 1945, 1975: 1946, och 1975: 1947.

Följande motionsyrkanden har remitterats till utbildningsutskottet, nämligen

1975: 1903 av herr Sivert Andersson i Stockholm m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen beslutar om en ökning av det s. k. priobidraget i enlighet med vad som anförts i motionen,

1975: 1938 av herr Fälldin m. fl. (c) såvitt gäller hemställan att riksdagen beslutar

1. att för uppsökande verksamhet på arbetsplatser och utbildning av studieorganisatörer anvisa 5 milj. kr. under anslaget Bidrag till studieförbund (yrkandet 2),

2. att begära en uppräknig av bidraget per studietimme i nästa års budgetproposition (yrkandet 4),

3. att studier inom samma ämnesområde och på samma nivå skall räknas som prioriterade oberoende av vilket studieförbund som anordnar studierna (yrkandet 5),

4. att hos regeringen begära att glesbygdsgruppen inom arbetsmarknadsdepartementet skall ges i uppdrag att utforma ett lämpligt glesbygdsbegrepp inom studiecirkelverksamheten (yrkandet 6),

1975: 1939 av herr Helén m. fl. (fp) såvitt gäller hemställan att riksdagen

1. anvisar ett anslag om 6 milj. kr. för uppsökande verksamhet inom vuxenutbildningen att fördelas till studieförbund och kommunal vuxenutbildning enligt riktlinjerna i motionen (yrkandet 7),

2. beslutar att det extra bidraget till studiecirkel i glesbygd skall gälla även orter utanför stödområdet (yrkandet 9),

3. begär att glesbygdsgruppen inom arbetsmarknadsdepartementet ges

i uppdrag att lägga fram förslag till avgränsning av glesbygdsbegreppet i det sammanhanget (yrkandet 10),

4. uttalar att det förhöjda studiebidraget till cirklar i vissa ämnen bör avvecklas successivt genom en höjning av det allmänna studiecirkelbidraget (yrkandet 11),

1975: 1940 av herr Hermansson m. fl. (vpk) såvitt gäller hemställan att riksdagen beslutar

1. att en kraftigare satsning sker på uppsökande och studierådgivande verksamhet i enlighet med motionens krav (yrkandet 2),

2. att handikappade, hemarbetande kvinnor och invånare i glesbygdskommuner ges hög prioriteringsgrad vid resurstilldelningen för studiecirkelverksamhet (yrkandet 3),

3. att uppdelningen i prioriterade och icke prioriterade studiecirklar slopas (yrkandet 4),

4. att för det fall att riksdagen beslutar att icke avskaffa prioriteringen av vissa studiecirklar alla studiecirklar med språkundervisning skall anses vara prioriterade (yrkandet 5),

1975: 1941 av fröken Mattson (s) vari hemställs att riksdagen beslutar

1. att hos regeringen begära skyndsamma förslag om sådana åtgärder — särskilt i fråga om den uppsökande verksamheten i bostadsområdena — som är ägnade att främja de hemarbetande och kortutbildade kvinnornas deltagande i vuxenutbildning,

2. att frågan om barntillsynen och kostnaderna härför i vad gäller vuxenstuderande föräldrar övervägs enligt i huvudsak de riktlinjer som redovisas i motionen,

1975: 1942 av herr Mattsson i Lane-Herrestad m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen beslutar att medlems- och funktionärsutbildning blir prioriterat studieämne inom studiecirkelverksamheten,

1975: 1943 av herr Nordstrandh m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen uttalar

1. att den aviserade utredningen rörande gränsdragningen mellan folkbildningsarbetet och övrig vuxenutbildning samt formerna för det statliga stödet till studiecirkelverksamheten dels bör vara parlamentarisk, dels inrymma en allsidig representation från studieförbunden,

2. att den föreslagna uppsökande verksamheten på arbetsplatser och i bostadsområden bör organiseras och genomföras enligt de riktlinjer som anges i motionen,

3. att antalet prioriterade studiecirkelämnen icke skall utökas utan att inriktningen i stället bör vara att i första hand utjämna skillnaderna i bidragshänseende mellan de icke prioriterade och nuvarande prioriterade cirkelarna.

Övriga motionsyrkanden med anledning av propositionen 1975: 23 har remitterats till socialförsäkringsutskottet, vilket har begärt yttrande från utbildningsutskottet (se bilaga 1 och 2) över följande motionsyrkanden, nämligen

1975: 1937 av herr Bohman m. fl. (m) såvitt gäller hemställan att riksdagen beslutar att avslå det till propositionen 1975: 23 fogade förslaget till Lag om vuxenutbildningsavgift (yrkandet 2),

1975: 1938 av herr Fälldin m. fl. (c) såvitt gäller hemställan att riksdagen beslutar

1. att landstingen utser vuxenutbildningsnämnd, med uppgift att fördela medel för uppsökande verksamhet och för utbildning av studieorganisatörer, samt bevilja dels sådana särskilda vuxenstudiestöd som inte avser högskoleutbildning, dels timstudie- och dagstudiestöd, på sätt som angivits i motionen (yrkandet 1),

2. att till respektive anslag för vuxenutbildning anvisa medel för täckande av beräknade kostnader på sätt som angivits i motionen (yrkandet 3),

1975: 1939 av herr Helén m. fl. (fp) såvitt gäller hemställan att riksdagen beslutar

1. att vuxenutbildningsnämnderna skall utses av landstingen enligt riktlinjerna i motionen (yrkandet 8),

2. att vuxenutbildningsavgiften enbart skall användas för att finansiera vuxenstudiestöden enligt riktlinjerna i motionen (yrkandet 12),

1975: 1940 av herr Hermansson m. fl. (vpk) såvitt gäller hemställan att riksdagen vid sin behandling av propositionen 1975: 23 beslutar att finansieringen för täckandet av anslag enligt motionen skall ske genom en höjning av arbetsgivaravgiften (yrkandet 15).

I detta betänkande behandlar utskottet även följande *under allmänna motionstiden* väckta motioner, nämligen

1975: 208 av fröken Hörnlén (fp) och herr Larsson i Staffanstorp (c) vari hemställs att riksdagen

1. hos regeringen begär att de delar av förslaget från kommittén för försöksverksamhet med vuxenutbildning (FÖVUX) som gäller administrationen av och anslagen till uppsökande verksamhet jämte remissvar överlämnas till kommittén för studiestöd åt vuxna (SVUX) för fortsatt beredning,

2. beslutar att försöksverksamheten med uppsökande verksamhet med vuxna skall fortsätta även under budgetåret 1975/76,

1975: 264 av herr Björk i Gävle m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen beslutar att nedre åldersgräns för erhållande av statsbidrag i studiecirkel skall vara 12 år,

1975: 1418 av herr Strömberg i Botkyrka (fp) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag rörande alfabetiseringsundervisningen för invandrare.

Utskottet

Parallellt med utvecklingen av ungdomsutbildningen har vuxenutbildningen stegvis reformerats. Kommunal och statlig vuxenutbildning har byggts ut i snabb takt. Rätt för arbetstagare till ledighet för utbildning har införts. För att de olika åtgärderna skall få full effekt föreslås nu i förevarande proposition 1975: 23 bl. a. uppsökande verksamhet för att nå de mest eftersatta grupperna. En huvuduppgift för vuxenutbildningen under överblickbar tid måste enligt departementschefen vara att tillgodose de korttidsutbildades behov genom s. k. överbyggande utbildning.

Översyn av vuxenutbildningen

Pågående arbete inom skilda utredningar som berör delar av vuxenutbildningens område samt förslagen i propositionen 1975: 9 om reformering av högskoleutbildningen aktualiserar frågor om gränsdragning mellan skilda slag av vuxenutbildningar. Bl. a. mot bakgrund härav aviseras i förevarande proposition en översyn dels av gränserna mellan folkbildningsarbetet och övrig vuxenutbildning, innefattande högskolan, dels av formerna för det statliga stödet till studiecirkelverksamheten.

Den aviserade utredningen bör enligt synpunkter framförda i motionen 1975: 1943 inrymma dels parlamentariker, dels allsidig representation från studieförbunden.

Utskottet, som i så måtto delar motionärernas uppfattning att utskottet anser representation för båda intressena angelägen, förutsätter att såväl riksdag som studieförbund kommer att få en tillfredsställande representation i det kommande översynsarbetet utan att riksdagen gör något särskilt uttalande härom. Utskottet avstyrker därför yrkandet 1 i motionen 1975: 1943.

Uppsökande verksamhet

För att nå ut till de korttidsutbildade med information om vilka olika möjligheter till utbildning som står dem till buds föreslås i förevarande proposition uppsökande verksamhet dels som reguljär verksamhet på arbetsplatser, dels som försöksverksamhet under tre år i bostadsområden.

Ansvar för den uppsökande verksamheten på arbetsplatserna föreslås i propositionen ligga på de lokala fackliga organisationerna. Den nya lagen om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen gör

det möjligt för de fackligt valda studieorganisatörerna att söka upp arbetskamrater och informera om studier på betald arbetstid på den arbetsplats där studieorganisatören är anställd. På små arbetsplatser där den fackliga verksamheten inte är lika väl utbyggd finns inte alltid fackliga förtroendemän. Därför föreslås bidrag kunna utgå till de fackliga organisationerna för att användas bl. a. till ersättning för förlorad arbetsförtjänst för de studieorganisatörer som besöker dessa arbetsplatser.

Förutom att organisera och delta i uppsökande verksamhet kommer de fackliga studieorganisatörerna att få många andra viktiga uppgifter inom vuxenutbildningsområdet, bl. a. när det gäller de anställdas möjligheter att utnyttja den nya lagen om ledighet för studier. Studieorganisatörerna bör därför ha grundläggande kunskaper inte bara om studiecirklar utan också om annan vuxenutbildning, t. ex. folkhögskola, facklig utbildning, arbetsmarknadsutbildning, olika former av högskolestudier, kommunal och statlig vuxenutbildning. De fackliga organisationerna föreslås ansvara även för utbildningen av studieorganisatörer. Eftersom studieorganisatörerna är fackliga förtroendemän kan utbildningen förläggas till betald arbetstid.

Då inte alla kan nås av den föreslagna uppsökande verksamheten på arbetsplatser föreslås i propositionen försöksverksamhet med uppsökande verksamhet i bostadsområden. Ansvaret för verksamheten skall ligga på skolöverstyrelsen. Denna försöksverksamhet skall pågå under tre år och anordnas i olika typer av kommuner och inriktas på att pröva olika former av samspel mellan studieförbund och organisationer. Försöksverksamheten skall rikta sig till korttidsutbildade och särskilt uppmärksamma vissa grupper, bl. a. invandrare och handikappade.

Ansvaret för den uppsökande verksamheten både på arbetsplatser, innefattande utbildning av studieorganisatörer, och i bostadsområden bör enligt de uppfattningar som förs fram i motionerna 1975:1938 och 1975:1939 åvila studieförbund och inte facklig organisation. I motionen 1975:1939 anförs dessutom att även kommunal vuxenutbildning skall kunna ansvara för den uppsökande verksamheten. I motionen 1975:1943 hemställs att riksdagen skall uttala att alla studieförbund som är villiga att ställa sina krafter till förfogande för uppsökande verksamhet på arbetsplatser skall vid sidan av de fackliga organisationerna beredas tillfälle till detta. Motionärerna önskar också att riksdagen skall uttala att alla studieförbund som vill delta i den uppsökande verksamheten i bostadsområdena skall få möjlighet härtill. Vidare anser motionärerna att studieorganisatörernas utbildning bör ske i skolöverstyrelsens regi eller under dennas överinseende.

Vem som skall ha ansvaret för den uppsökande verksamheten på arbetsplatser m. m. och i bostadsområden är beroende av riksdagens ställningstagande till vuxenutbildningsnämndernas uppgifter. Denna

fråga behandlas i socialförsäkringsutskottets betänkande 1975: 14. Om riksdagen i enlighet med socialförsäkringsutskottets hemställan under 32 b beslutar att vuxenutbildningsnämnderna skall fördela medel till fackliga organisationer för uppsökande verksamhet på arbetsplatser m.m. bör enligt utskottets mening ansvaret för denna verksamhet åvila fackliga organisationer samt ansvaret för försöksverksamhet i bostadsområden åvila skolöverstyrelsen. Om riksdagen däremot fattar beslut enligt hemställan 32 b i reservationen 30 till socialförsäkringsutskottets betänkande bör ansvaret för uppsökande verksamhet både på arbetsplatser m.m. och i bostadsområden åvila studieförbunden. Detta bör riksdagen med anledning av propositionen 1975: 23 samt motionerna 1975: 1938 yrkandet 2, 1975: 1939 yrkandet 7 och 1975: 1943 yrkandet 2 i denna del som sin mening ge regeringen till känna. I övrigt hänvisar utskottet till de till detta betänkande fogade särskilda yttrandena 1 och 2.

Tidpunkten för starten av den uppsökande verksamheten på arbetsplatserna föreslås till den 1 januari 1976. Verksamheten föreslås få en sådan omfattning att utgifterna för verksamheten första halvåret 1976 beräknas till 3 milj. kr. Bidrag för utbildningen av studieorganisatörer och vissa förberedelser i samband med projekt för uppsökande verksamhet på arbetsplatser skall utgå från den 1 juli 1975. Utgifterna härför budgetåret 1975/76 beräknas till 2 milj. kr.

Försöksverksamheten med uppsökande verksamhet i bostadsområden föreslås börja den 1 januari 1976. Utgifterna för första halvåret 1976 beräknas i propositionen till 1 milj. kr.

Uppsökande och rådgivande verksamhet i en omfattning och från den tidpunkt som föreslagits av kommittén för försöksverksamhet med vuxenutbildning (FÖVUX) yrkas i motionen 1975: 1940. FÖVUX har föreslagit att den uppsökande verksamheten skall byggas ut under en femårsperiod med början den 1 juli 1975. Under perioden skall totalt 100 milj. kr. fördelas, varav 12 milj. kr. budgetåret 1975/76.

Utskottet finner att propositionens förslag om den uppsökande verksamhetens totala omfattning är väl avvägt och att verksamheten inte bör starta tidigare än vad som föreslagits i propositionen. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motionen 1975: 1940 yrkandet 2.

I motionen 1975: 1943 framhålls att den föreslagna uppsökande verksamheten på arbetsplatser och i bostadsområden inte får genomföras så att den uppfattas som påträngande och att den inte får skapa falska föreställningar om vad det innebär att bedriva framgångsrika och meningsfulla studier.

Utskottet anser att vad i propositionen anförts om hur den uppsökande verksamheten skall genomföras inte ger anledning till något uttalande av det innehåll som föreslås i motionen 1975: 1943, varför yrkandet 2 i denna del bör avslås av riksdagen.

I motionen 1975: 1941 yrkas skyndsamma förslag om sådana åtgärder — särskilt i fråga om uppsökande verksamhet i bostadsområden — som är ägnade att främja hemarbetande och korttidsutbildade kvinnors deltagande i vuxenutbildning.

Utskottet anser att de åtgärder som föreslagits i fråga om uppsökande verksamhet på arbetsplatser, även små sådana, bör tillgodose motionärens krav vad gäller yrkesarbetande kvinnor. Den i propositionen föreslagna försöksverksamheten med uppsökande verksamhet i bostadsområden skall pågå i tre år. Den därpå följande utvärderingen får utvisa i vad mån de av motionären anförda önskemålen för hemarbetande kvinnor helt kunnat tillgodoses. Utskottet anser med hänvisning till det anförda att motionen 1975: 1941 yrkandet 1 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Den under allmänna motionstiden väckta motionen 1975: 208 om bl. a. fortsatt försöksverksamhet med uppsökande verksamhet bör avslås av riksdagen, då förslag härom nu framlagts.

Utskottet föreslår att riksdagen i övrigt godkänner de riktlinjer för uppsökande verksamhet för vuxenutbildning m. m. som har angetts i propositionen.

Studiecirkelverksamhet

Enligt bestämmelserna i kungörelsen (1963: 463) om statsbidrag till det fria och frivilliga folkbildningsarbetet (omtryckt 1974: 455) utgår statsbidrag för studiecirklar i allmänhet med högst 75 procent av de bidragsgrundande kostnaderna. Bidragets storlek bestäms av följande regler.

För allmänna studiecirklar kan bidraget till kostnaderna för ledare och studiemateriel för varje studietimme utgöra högst 32 kr., varav högst 26 kr. för ledararvode. Statsbidrag kan i allmänhet inte utgå för mer än tre timmar per sammankomst. För cirklar på ort inom det allmänna stödområdet som inte är g-ort (dvs. ort med reguljär treårig eller fyraårig linje av gymnasieskola) utgår bidrag till kostnaden för ledarens resor och traktement.

För allmänna studiecirklar i s. k. prioriterade ämnen, dvs. cirklar i engelska, svenska, matematik och samhällskunskap på en nivå som svarar mot högst grundskolans årskurs 9, utgår ett schabloniserat tilläggsbidrag med 15 kr. per studietimme. Tilläggsbidrag utgår också för allmän studiecirkel som har till syfte att utveckla handikappades färdigheter att meddela sig.

I propositionen föreslås att statsbidraget till allmänna cirklar höjs med 4 kr. per studietimme, dvs. från 32 kr. till 36 kr. Vidare föreslås att det schabloniserade tilläggsbidraget på 15 kr. per studietimme som

nu utgår för cirklar i vissa ämnen, s. k. prioriterade cirklar, även bör få utgå för sådan facklig utbildning i studiecirkelform som tidigare inte varit prioriterad. Därtill föreslås att allmänna cirklar i andra språk än svenska och engelska skall vara prioriterade om deltagarna har detta språk som modersmål (hemspråk).

Enligt motionen 1975: 1940 bör uppdelningen i prioriterade och icke prioriterade cirklar slopas fr. o. m. nästa budgetår. Om så inte sker vill motionärerna att alla studiecirklar med språkundervisning skall vara prioriterade.

I motionen 1975: 1943 yrkas att antalet prioriterade studiecirkellämnaren inte skall utökas. I motionen 1975: 1942 däremot föreslås att all medlems- och funktionärsutbildning blir prioriterat studiecämne inom studiecirkelverksamheten.

Då begreppet facklig utbildning, vilket används i propositionen, anses svårt att avgränsa begärs i motionen 1975: 1938 att studier inom samma ämnesområde och på samma nivå skall räknas som prioriterade oavsett vilket studieförbund som anordnar studierna. Motionärerna syftar på fackliga studier inom bl. a. lantbrukarnas intresseorganisationer.

En utjämning av skillnaden i bidragsgivningen till prioriterade och icke prioriterade studiecirklar — dock inte omedelbart — föreslås i motionerna 1975: 1938, 1975: 1939 och 1975: 1943. Avvecklingen av bidragsskillnaderna föreslås ske genom en successiv höjning av bidragen till de icke prioriterade cirkelarna.

I motionen 1975: 1903 anses däremot en höjning av bidraget till de prioriterade cirkelarna motiverad. Därigenom skulle behovet av deltagaravgifter i dessa cirklar minska. Motionärerna anför att den i propositionen föreslagna höjningen av grundbidraget inte täcker mer än den beräknade kostnadsökningen. Särskilt allvarligt ser motionärerna på att avgift måste tas ut i de cirklar som startas till följd av uppsökande verksamhet bland de korttidsutbildade. Ökningen av bidraget till de prioriterade cirkelarna föreslås ske i avvaktan på den aviserade översynen av formerna för stödet till studiecirkelverksamheten.

Utskottet vill erinra om att den ursprungligen av FÖVUX föreslagna utjämningen av bidragen till de prioriterade och de icke prioriterade studiecirkelarna genom en höjning av bidraget till de senare skulle medföra mycket stora kostnader. Utskottet kan inte biträda motionen 1975: 1940 yrkandet 4 i vad den avser skillnaden mellan prioriterade och icke prioriterade cirklar omedelbart skall slopas och föreslår att riksdagen avslår motionen i denna del.

Den i propositionen föreslagna utvidgningen av antalet prioriterade studiecirkellämnaren anser utskottet motiverad. Utskottet har även blivit övertygat om att med fackliga studier bör avses inte bara

sådana cirkelar som anordnas för arbetstagarorganisationernas medlemmar utan även sådana för medlemmar av Lantbrukarnas riksförbund (LRF) och Sveriges fiskares riksförbund (SFR). Utskottet avstyrker därmed motionen 1975: 1943 yrkandet 3 i vad gäller avslag på förslaget om utvidgning av de prioriterade studiecirkelämnena. Yrkandet 5 i motionen 1975: 1940 om utvidgning av de prioriterade ämnena med alla språk kan utskottet inte heller tillstyrka. Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av propositionen 1975: 23 och motionerna 1975: 1938 yrkandet 5 och 1975: 1942 ger regeringen till känna vad utskottet anfört om en vidgning av begreppet prioriterade studiecirkelar.

Målsättningen bör enligt utskottets mening vara att på sikt utjämna skillnaden mellan bidragen till de prioriterade och de icke prioriterade cirkelarna och att så småningom kunna erbjuda kostnadsfria cirkelstudier. Det är därvid av stor vikt att den kommande utredningen om gränsdragningen mellan olika sorters vuxenutbildning och om formerna för studiecirkelstödet noggrant definierar vad som skall anses vara cirkelstudier.

Utskottet anser att bidraget till de allmänna studiecirkelarna bör höjas med 2 kr. per studietimme utöver vad som föreslagits i propositionen. Grundbidraget bör således vara 38 kr. per studietimme. Detta bör riksdagen med anledning av propositionen 1975: 23 och motionerna 1975: 1903, 1975: 1938 yrkandet 4, 1975: 1939 yrkandet 11 och 1975: 1940 yrkandet 4 i denna del samt med avslag på motionen 1975: 1943 yrkandet 3 i denna del ge regeringen till känna. Frågan om hur merkostnaderna skall täckas behandlar utskottet i det följande under rubriken Anslagsberäkningar.

I propositionen föreslås att ett schabloniserat tilläggsbidrag på 2 kr. per studietimme skall utgå till studiecirkelar som anordnas i det allmänna stödområdet på ort som inte är g-ort, dvs. i g l e s b y g d.

Det extra bidraget bör enligt motionen 1975: 1939 utgå även till ort utanför stödområdet. Vidare hemställs i denna motion och i motionen 1975: 1938 att glesbygdsgruppen inom arbetsmarknadsdepartementet skall ges i uppdrag att utforma lämpligt glesbygdsbegrepp inom studiecirkelverksamheten.

En sänkning av minsta antalet cirkeldeltagare i glesbygds-cirkelar förordas i motionen 1975: 1940.

Utskottet tillstyrker propositionens förslag om stöd till studiecirkelar i glesbygd. Frågor om grunderna för glesbygdsstöd — bl. a. glesbygdsbegreppets avgränsning — hör enligt utskottets mening till det som bör tas upp vid den aviserade översynen av stödet till studiecirkelverksamheten. Med hänvisning härtill bör motionerna 1975: 1938 yrkandet 6, 1975: 1939 yrkandena 9 och 10 samt 1975: 1940 yrkandet 3 i denna del inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

I fråga om handikappade förordas i propositionen bidrag för teckenspråkstolks medverkan i studiecirklar.

En högre prioritet för de handikappade vid resurstilldelningen till studiecirkelverksamheten föreslås i motionen 1975: 1940, t. ex. genom extra bidrag till studievägledning och resor.

Utskottet anser att även frågor om ytterligare insatser för att underlätta för handikappade att delta i cirkelstudier hör till den kommande utredningens uppgifter. Utskottet tillstyrker propositionens förslag och avstyrker motionen 1975: 1940 yrkandet 3 i denna del.

Bidrag till kostnader för barntillsyn vid föräldrarnas cirkelstudier förordas i motionerna 1975: 1940 och 1975: 1941.

Frågan om bidrag till kostnader för barntillsyn bör naturligen ingå i uppdraget för den aviserade utredningen om stödet till studiecirkelverksamheten. Utskottet anser därför att motionerna 1975: 1940 yrkandet 3 i denna del och 1975: 1941 yrkandet 2 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motionen 1975: 264 hemställs att den nedre åldersgränsen för erhållande av statsbidrag i studiecirkel skall vara 12 år och inte som nu är fallet 14 år. Utskottet är inte nu berett att ta ställning till frågan då formerna för statsbidragsgivningen inom kort skall ses över i särskild ordning. Utskottet avstyrker med hänsyn härtill motionen 1975: 264.

Förslag om alfabetiseringsundervisning för invandrade begärs i den under allmänna motionstiden väckta motionen 1975: 1418. I förevarande proposition anmäls att ett förslag om undervisning av och studiestöd för analfabeter kommer att föreläggas i sådan tid att det kan tas upp vid nästa riksmöte. Därmed torde motionens syfte komma att tillgodoses, varför den inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet föreslår att riksdagen i övrigt godkänner de ändrade grunder för statsbidrag till studiecirkelverksamhet som förordats i propositionen.

Studieförbundens verksamhet

Bidrag till av skolöverstyrelsen godkända studieförbund utgår dels till organisationskostnader, dels till kostnader för pedagogisk verksamhet. Bidraget till pedagogisk verksamhet skall användas för åtgärder av pedagogisk natur inom studiecirkelverksamheten, i första hand till utgifter för utbildning av ledare för studiecirklar, framställning av studiemateriel och pedagogiska hjälpmedel, anskaffande av apparater för pedagogiskt bruk samt pedagogisk försöksverksamhet. Vidare utgår bidrag till studieförbundens pedagogiska verksamhet bland handikappade och till produktion av studiemateriel för handikappade.

Med hänsyn till behovet av utbildning av cirkelledare i glesbygd förordas i propositionen att 600 000 kr. av den höjning om 3 milj. kr. av bidraget till studieförbundens pedagogiska verksamhet som föreslås skall fördelas mellan studieförbunden med hänsyn till deras insatser för studiecirkelverksamhet i glesbygd. Vidare föreslås att medel skall utgå under anslaget till försöksverksamhet för sådan uppsökande verksamhet i bostadsområden som riktar sig till korttidsutbildade. I övrigt föreslås inte några ändringar i grunderna för bidragsgivning till studieförbundens verksamhet.

I motionerna 1975: 1938 och 1975: 1939 tas upp frågan om ansvaret för den uppsökande verksamheten i bostadsområdena. Utskottet har behandlat denna fråga under avsnittet Uppsökande verksamhet.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner de riktlinjer som förordats i propositionen beträffande fördelningen av den del av bidraget till studieförbundens pedagogiska verksamhet som avser pedagogisk verksamhet i glesbygd.

Anslagsberäkningar

De i propositionen föreslagna reformerna vad gäller vidgad vuxenutbildning föreslås finansierade genom en arbetsgivaravgift, kallad vuxenutbildningsavgift. Departementschefen föreslår att av inkomsterna från vuxenutbildningsavgiften 27,6 milj. kr. skall disponeras för olika ändamål under förslagsanslaget Bidrag till studiecirkelverksamhet, 4,8 milj. kr. för olika ändamål under anslaget Bidrag till studieförbund och 5,0 milj. kr. för Bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser m. m.

I motionerna 1975: 1937, 1975: 1938 och 1975: 1939 har bl. a. ställts yrkanden av innebörd att den vidgade vuxenutbildningen såvitt gäller olika ändamål för studiecirkelverksamhet och studieförbundens verksamhet samt uppsökande verksamhet på arbetsplatser m. m. inte skall finansieras genom vuxenutbildningsavgift utan att medel i stället skall anvisas över riksstaten.

Propositionen och motionerna är i dessa delar remitterade till socialförsäkringsutskottet som begärt yttrande från utbildningsutskottet. Yttrandet (UbU 1975: 2 y) är fogat som bilaga 1 till detta betänkande.

Utbildningsutskottet måste emellertid hänvisa även till dessa delar av motionerna vid sin behandling av förslagen om medelsanvisningar.

I motionen 1975: 1940 hemställs att i denna föreslagna reformer — utöver propositionens förslag — skall finansieras genom en höjning av vuxenutbildningsavgiften. Även detta yrkande är remitterat till socialförsäkringsutskottet, som i sin tur har begärt utbildningsutskottets yttrande. Utbildningsutskottet behandlar i detta betänkande de delar av motionen som berör anslag inom utskottets område och måste därvid hänvisa även till den till socialförsäkringsutskottet remitterade delen av motionen. Utskottets yttrande (UbU 1975: 3 y) är som bilaga 2 fogat till detta betänkande.

I propositionen beräknas utgifterna för studiecirkelverksamheten till sammanlagt 329,6 milj. kr. Då 27,6 milj. kr. av inkomsterna från vuxenutbildningsavgiften skall tillföras anslaget bör enligt propositionen 302,0 milj. kr. (329,6—27,6) anvisas under förslagsanslaget Bidrag till studiecirkelverksamhet.

Utgifterna för studieförbundens verksamhet beräknas i propositionen till 21,1 milj. kr. Till anslaget skall föras 4,8 milj. kr. av inkomsterna från vuxenutbildningsavgiften, varför anslaget Bidrag till studieförbund föreslås uppfört med 16,3 milj. kr. (21,1—4,8).

Den uppsökande verksamheten på arbetsplatserna och utbildningen av studieorganisatörer som beräknats kosta sammanlagt 5 milj. kr. budgetåret 1975/76 skall bekostas helt med medel från vuxenutbildningsavgiften. Det föreslagna nya anslaget Bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser m. m. har därför endast förts upp med ett formellt belopp, 1 000 kr.

Vad gäller den uppsökande verksamheten har i motionen 1975: 1940 yrkats att en kraftigare satsning i enlighet med FÖVUX förslag skall göras innebärande ett med 6 milj. kr. förhöjt medelsbehov budgetåret 1975/76. Motionärerna hemställer dock som tidigare nämnts att i motionen föreslagna reformer utöver propositionens förslag, bl. a. rörande uppsökande verksamhet, skall bekostas med en höjning av arbetsgivaravgiften. De begär således inte att ytterligare medel skall anvisas.

I motionerna 1975: 1937, 1975: 1938 och 1975: 1939 yrkas som tidigare nämnts att reformerna vad gäller bl. a. studiecirkelverksamhet, studieförbundens verksamhet och den uppsökande verksamheten helt skall bekostas med skattemedel.

Detta innebär att förslagsanslaget Bidrag till studiecirkelverksamhet enligt samtliga dessa motioner skall föras upp med 329,6 milj. kr. (302,0+27,6).

Vad gäller studieförbundens verksamhet innebär motionen 1975: 1937 att anslaget skall föras upp med 21,1 milj. kr. (16,3+4,8). I motionen 1975: 1938 hemställs att 5 milj. kr. för uppsökande verksamhet i bostadsområden och för utbildning av studieorganisatörer skall anvisas under anslaget Bidrag till studieförbund, då motionärerna, som tidigare redovisats, vill lägga ansvaret för denna verksamhet på studieförbunden. Med skattefinansiering av all den verksamhet som motionärerna vill bekosta under anslaget till studieförbundens verksamhet måste anslaget föras upp med 26,1 milj. kr. (16,3+4,8+5,0). I motionen 1975: 1939 föreslås att medel för uppsökande verksamhet i bostadsområden inte skall utgå under anslaget till studieförbundens verksamhet. Med fullständig skattefinansiering av detta anslag innebär motionen att anslaget skall föras upp med 20,1 milj. kr. (16,3+3,8).

Det i propositionen föreslagna nya anslaget Bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser m. m. bör i enlighet med motionen 1975:

1937 föras upp med 5,0 milj. kr. Motionen 1975: 1938 avvisar förslaget att detta anslag uppförs. I motionen 1975: 1939 föreslås att det i propositionen föreslagna nya anslaget ersätts med ett annat särskilt anslag på 6 milj. kr. till uppsökande verksamhet både på arbetsplatser och i bostadsområden att utbetalas till studieförbund och kommunal vuxenutbildning.

Utskottet har i sina yttranden (UbU 1975: 2 y och 3 y) till socialförsäkringsutskottet och därtill fogade avvikande meningar behandlat frågan om finansiering av vissa delar av anslagen till studiecirkelverksamhet, studieförbundens verksamhet och uppsökande verksamhet med inkomster från vuxenutbildningsavgift (bilaga 1 och 2).

Med anledning av utskottets förslag under avsnittet Studiecirkelverksamhet om en höjning av grundbidraget till allmänna studiecirkclar med 2 kr. per studietimme utöver vad regeringen föreslagit föreslår utskottet nu att förslagsanslaget Bidrag till studiecirkelverksamhet räknas upp med 14 milj. kr. i förhållande till propositionens förslag. Utskottet föreslår att riksdagen till Bidrag till studiecirkelverksamhet anvisar 316,0 milj. kr. Utskottet föreslår vidare att riksdagen med bifall till propositionens förslag i fråga om anslagsbelopp samt med avslag på motionerna 1975: 1938 och 1975: 1939 till Bidrag till studieförbund anvisar 16,3 milj. kr. och till Bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser m. m. anvisar 1 000 kr.

Utskottet föreslår

1. att riksdagen beträffande översyn av vuxenutbildningen avslår motionen 1975: 1943 yrkandet 1,
2. att riksdagen beträffande ansvaret för den uppsökande verksamheten på arbetsplatser m. m. med anledning av propositionen 1975: 23 samt motionerna 1975: 1938 yrkandet 2 i denna del, 1975: 1939 yrkandet 7 i denna del och 1975: 1943 yrkandet 2 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
3. att riksdagen beträffande ansvaret för den uppsökande verksamheten i bostadsområden med anledning av propositionen 1975: 23 samt motionerna 1975: 1938 yrkandet 2 i denna del, 1975: 1939 yrkandet 7 i denna del och 1975: 1943 yrkandet 2 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
4. att riksdagen beträffande den uppsökande verksamhetens omfattning m. m. avslår motionen 1975: 1940 yrkandet 2,
5. att riksdagen beträffande uttalande rörande genomförandet av den uppsökande verksamheten avslår motionen 1975: 1943 yrkandet 2 i denna del,
6. att riksdagen beträffande särskilda åtgärder för att främja kvinnors deltagande i vuxenutbildning avslår motionen 1975: 1941 yrkandet 1,

7. att riksdagen beträffande fortsatt försöksverksamhet avslår motionen 1975: 208,
8. att riksdagen i övrigt godkänner de riktlinjer för uppsökande verksamhet för vuxenutbildning m. m. som angetts i propositionen,
9. att riksdagen beträffande slopande av uppdelningen prioriterade och icke prioriterade studiecirkelar avslår motionen 1975: 1940 yrkandet 4 i denna del,
10. att riksdagen beträffande utvidgning av antalet prioriterade studiecirkelämnena med anledning av propositionen 1975: 23 och motionerna 1975: 1938 yrkandet 5 och 1975: 1942 samt med avslag på motionerna 1975: 1940 yrkandet 5 och 1975: 1943 yrkandet 3 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
11. att riksdagen beträffande bidraget till allmänna studiecirkelar med anledning av propositionen 1975: 23 och motionerna 1975: 1903, 1975: 1938 yrkandet 4, 1975: 1939 yrkandet 11, 1975: 1940 yrkandet 4 i denna del samt med avslag på motionen 1975: 1943 yrkandet 3 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
12. att riksdagen beträffande studiecirkelar i glesbygd med avslag på motionerna 1975: 1938 yrkandet 6, 1975: 1939 yrkandena 9 och 10 samt 1975: 1940 yrkandet 3 i denna del godkänner de ändrade grunder för statsbidrag som förordats i propositionen,
13. att riksdagen beträffande stöd till handikappades deltagande i studiecirkelar med avslag på motionen 1975: 1940 yrkandet 3 i denna del godkänner de ändrade grunder för statsbidrag som förordats i propositionen,
14. att riksdagen beträffande stöd till barntillsyn avslår motionerna 1975: 1940 yrkandet 3 i denna del och 1975: 1941 yrkandet 2,
15. att riksdagen beträffande åldersgräns avslår motionen 1975: 264,
16. att riksdagen beträffande alfabetiseringsundervisning avslår motionen 1975: 1418,
17. att riksdagen i övrigt godkänner de ändrade grunder för statsbidrag till studiecirkelverksamhet som förordats i propositionen,
18. att riksdagen godkänner de riktlinjer som förordats i propositionen beträffande fördelningen av den del av bidraget till studieförbundens pedagogiska verksamhet som avser pedagogisk verksamhet i glesbygd,
19. att riksdagen till *Bidrag till studiecirkelverksamhet* för budgetåret 1975/76 under åttonde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 316 000 000 kr.,

20. att riksdagen med bifall till propositionen 1975: 23 samt med avslag på motionerna 1975: 1938 och 1975: 1939, motionerna såvitt gäller anvisande av medel under detta anslag i stället för avgiftsfinansiering, till *Bidrag till studieförbund* för budgetåret 1975/76 under åttonde huvudtiteln anvisar ett anslag av 16 300 000 kr.,
21. att riksdagen med bifall till propositionen 1975: 23 samt med avslag på motionerna 1975: 1938 och 1975: 1939, motionerna såvitt gäller anvisande av medel under detta anslag i stället för avgiftsfinansiering, till *Bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser m. m.* för budgetåret 1975/76 under åttonde huvudtiteln anvisar ett anslag av 1 000 kr.

Stockholm den 14 maj 1975

På utbildningsutskottets vägnar
STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Alemyr (s), Jönsson i Arlöv (s), Nordstrandh (m) Wiklund (s), Elmstedt (c), Gustafsson i Barkarby (s), fru Gradin (s), herrar Sundgren (s), Karlsson i Mariefred (c), fröken Rogestam (c), herrar Nyhage (m), Fiskesjö (c), Jonsson i Alingsås (fp), Gillström (s) och fru Nordlander (vpk).

Reservationer

1. beträffande *omfattningen av den uppsökande verksamheten* av fru Nordlander (vpk) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar "Utskottet finner" och slutar "yrkandet 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att regeringens förslag om den uppsökande verksamhetens omfattning är alltför begränsat och rimmar dåligt med intentionerna om en utökad studiecirkelverksamhet. Den uppsökande verksamheten bör få en så bred omfattning som möjligt och bör starta redan den 1 juli 1975 i enlighet med FÖVUX förslag. I enlighet med motionärernas, och därmed också FÖVUX, förslag bör sammanlagt 12 milj. kr. gå till den uppsökande verksamheten budgetåret 1975/76. Utskottet föreslår att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört med anledning av propositionen 1975: 23 och motionen 1975: 1940 yrkandet 2.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. att riksdagen beträffande den uppsökande verksamhetens om-

fattning m. m. med anledning av propositionen 1975: 23 och motionen 1975: 1940 yrkandet 2 ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. *beträffande utvidgning av begreppet prioriterade studiecirkelämnen samt bidrag till allmänna studiecirklar* av herrar Nordstrandh (m) och Nyhage (m) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar "Den i" och på s. 11 slutar "rubriken Anslagsberäkningar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det inte finns några hållbara kriterier på vilka studiecirkelämnen som bör vara prioriterade. Det förhållandet att de nuvarande prioriterade cirkelarna bl. a. omfattar ämnena engelska, svenska, matematik och samhällskunskap på en nivå som svarar mot högst grundskolans årskurs 9 skulle närmast ha kunnat motivera en utsträckning av prioriteringen till också exempelvis ämnena tyska och franska. Däremot finns det enligt utskottets mening inte något som motiverar att antalet prioriterade ämnen skall utvidgas vare sig på det sätt som föreslagits i propositionen eller på det sätt som yrkats i motionerna 1975: 1938, 1975: 1940 och 1975: 1942. Utskottet föreslår därför att antalet prioriterade studiecirkelämnen skall vara oförändrat nästa budgetår. Riksdagen bör med bifall till motionen 1975: 1943 yrkandet 3 i denna del samt med avslag på propositionen i motsvarande del och motionerna 1975: 1938 yrkandet 5, 1975: 1940 yrkandet 5 och 1975: 1942 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört.

Utskottet tillstyrker för sin del den i propositionen föreslagna höjningen av bidraget till alla allmänna studiecirklar med 4 kr. till 36 kr. per studietimme budgetåret 1975/76, men vill samtidigt stryka under att målsättningen på sikt bör vara att skillnaden i bidragsgivningen skall jämnas ut genom en höjning av bidraget till icke prioriterade studiecirklar. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motionen 1975: 1943 yrkandet 3 i denna del, med anledning av propositionen 1975: 23 i motsvarande del och motionerna 1975: 1938 yrkandet 4 och 1975: 1939 yrkandet 11 samt med avslag på motionen 1975: 1903 ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 10 och 11 bort ha följande lydelse:

10. att riksdagen *beträffande utvidgning av prioriterade studiecirkelämnen* med bifall till motionen 1975: 1943 yrkandet 3 i denna del samt med avslag på propositionen 1975: 23 och motionerna 1975: 1938 yrkandet 5, 1975: 1940 yrkandet 5 och 1975: 1942 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

11. att riksdagen beträffande bidraget till allmänna studiecirklar med anledning av propositionen 1975: 23 samt motionerna 1975: 1938 yrkandet 4, 1975: 1939 yrkandet 11 och 1975: 1940 yrkandet 4 i denna del samt med bifall till motionen 1975: 1943 yrkandet 3 i denna del samt med avslag på motionen 1975: 1903 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

beträffande *anslagsberäkningar*

3. av herrar Elmstedt (c), Karlsson i Mariefred (c), fröken Rogestam (c), herrar Fiskesjö (c) och Jonsson i Alingsås (fp) som — vid bifall till reservationen 32 till socialförsäkringsutskottets betänkande 1975: 14 — anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar ”Med anledning” och slutar ”1 000 kr.” bort ha följande lydelse:

Med anledning av utskottets förslag under avsnittet Studiecirkelverksamhet om en i förhållande till propositionens förslag ytterligare höjning av grundbidraget till allmänna studiecirklar med 2 kr. per studietimme föreslår utskottet att förslagsanslaget Bidrag till studiecirkelverksamhet räknas upp med 14 milj. kr. Då utskottet tidigare i sitt yttrande till socialförsäkringsutskottet avvisat finansiering av utbildningsändamål med inkomster från en vuxenutbildningsavgift föreslår utskottet att riksdagen till Bidrag till studiecirkelverksamhet anvisar 343,6 milj. kr. (302,0+27,6+14,0). Utskottet föreslår vidare att riksdagen med bifall till motionen 1975: 1938 samt med anledning av propositionen 1975: 23 och motionen 1975: 1939 till Bidrag till studieförbund anvisar 26,1 milj. kr. (16,3+4,8+5,0). Slutligen föreslår utskottet att riksdagen med bifall till motionen 1975: 1938 och med anledning av motionen 1975: 1939 beslutar avslå regeringens förslag om anvisande av 1 000 kr. under den föreslagna anslagsrubriken Bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser m. m.

dels att utskottets hemställan under 19, 20 och 21 bort ha följande lydelse:

19. att riksdagen till *Bidrag till studiecirkelverksamhet* för budgetåret 1975/76 under åttonde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 343 600 000 kr.,
20. att riksdagen med anledning av propositionen 1975: 23 och motionen 1975: 1939 samt med bifall till motionen 1975: 1938, motionerna såvitt gäller anvisande av medel under detta anslag i stället för avgiftsfinansiering, till *Bidrag till studieförbund* för budgetåret 1975/76 under åttonde huvudtiteln anvisar ett anslag av 26 100 000 kr.,

21. att riksdagen med bifall till motionen 1975: 1938, med anledning av motionen 1975: 1939 samt med avslag på propositionen 1975: 23, motionerna såvitt gäller anvisande av medel under detta anslag i stället för avgiftsfinansiering, beslutar avslå regeringens förslag om anvisande av 1 000 kr. under den föreslagna anslagsrubriken Bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser m. m.

4. av herrar Nordstrandh (m) och Nyhage (m) som — vid bifall till reservationen 31 till socialförsäkringsutskottets betänkande 1975: 14 — anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar "Med anledning" och slutar "1 000 kr." bort ha följande lydelse:

Då utskottet tidigare i sitt yttrande till socialförsäkringsutskottet avisat finansiering av utbildningsändamål med inkomster från en vuxenutbildningsavgift, föreslår utskottet att riksdagen till Bidrag till studiecirkelverksamhet anvisar 329,6 milj. kr. (302,0+27,6). Utskottet föreslår vidare att riksdagen med bifall till motionen 1975: 1938 samt med anledning av propositionen 1975: 23 och motionen 1975: 1939 till Bidrag till studieförbund anvisar 26,1 milj. kr. (16,3+4,8+5,0). Slutligen föreslår utskottet att riksdagen med bifall till motionen 1975: 1938 och med anledning av motionen 1975: 1939 beslutar avslå regeringens förslag om anvisande av 1 000 kr. under den föreslagna anslagsrubriken Bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser m. m.

dels att utskottets hemställan under 19, 20 och 21 bort ha följande lydelse:

19. att riksdagen till *Bidrag till studiecirkelverksamhet* för budgetåret 1975/76 under åttonde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 329 600 000 kr.,
20. att riksdagen med anledning av propositionen 1975: 23 och motionen 1975: 1939 samt med bifall till motionen 1975: 1938, motionerna såvitt gäller anvisande av medel under detta anslag i stället för avgiftsfinansiering, till *Bidrag till studieförbund* för budgetåret 1975/76 under åttonde huvudtiteln anvisar ett anslag av 26 100 000 kr.,
21. att riksdagen med bifall till motionen 1975: 1938, med anledning av motionen 1975: 1939 samt med avslag på propositionen 1975: 23, motionerna såvitt gäller anvisande av medel under detta anslag i stället för avgiftsfinansiering, beslutar avslå regeringens förslag om anvisande av 1 000 kr. under den föreslagna anslagsrubriken Bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser m. m.

Särskilda yttranden

beträffande ansvaret för den uppsökande verksamheten

1. av herrar Alemyr (s), Jönsson i Arlöv (s), Wiklund (s), Gustafsson i Barkarby (s), fru Gradin (s), herrar Sundgren (s), Gillström (s) och fru Nordlander (vpk) som anser:

Ansvar för den uppsökande verksamheten på arbetsplatserna och för utbildningen av studieorganisatörer bör lämpligast åvila fackliga organisationer. Som påpekas i propositionen är en förutsättning för uppsökande verksamhet på arbetsplatserna att de uppsökande studieorganisatörerna har tillträde till arbetsplatserna. Detta kan på den egna arbetsplatsen garanteras den studieorganisatör som är facklig förtroendemans genom den nya lagen om facklig förtroendemans ställning (1974: 338). Vidare är det väsentligt att studieorganisatören har den nödvändiga anknytningen till och kunskaperna om de grupper som söks upp. Den uppsökande verksamheten måste organiseras så att den kan utvecklas till att få en bred omfattning. Den får inte försvåra den samverkan mellan arbetstagare och arbetsgivare som fordras för en sådan utveckling. Vidare måste den uppsökande verksamheten och tillämpningen av lagen (1974: 981) om arbetstagares rätt till ledighet för utbildning kunna samordnas. En sådan samordning är inte möjlig utan medverkan från de fackliga organisationerna. Det är därför nödvändigt att, som Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO) och Svenska arbetsgivareföreningen (SAF) framhållit i sina yttranden över förslaget från kommittén för försöksverksamhet med vuxenutbildning (FÖVUX), verksamheten sker med stöd av de lagar och avtal som reglerar parternas samverkan på arbetsplatserna. Även detta gör att ansvaret för den uppsökande verksamheten på arbetsplatserna bör läggas på de fackliga organisationerna. Detta gäller även de små arbetsplatserna.

Därtill bör framhållas att studieorganisatörerna skall informera om olika vuxenutbildningsmöjligheter som står till buds varför det vore olämpligt att lägga ansvaret för den uppsökande verksamheten på någon eller några av de olika utbildningsanordnarna, t. ex. studieförbunden.

Vad gäller särskilt studieorganisatörernas utbildning förutsätter vi att de fackliga organisationerna kommer att samverka i någon form med myndigheter på området i fråga.

2. av herrar Nordstrandh (m), Elmstedt (c), Karlsson i Mariefred (c), fröken Rogestam (c), herrar Nyhage (m), Fiskesjö (c) och Jonsson i Alingsås (fp) som anser:

En ökad satsning på uppsökande verksamhet inom vuxenutbildningen framstår alltmer som den främsta möjligheten att nå ut med information

om olika studiemöjligheter. Det är enligt vår uppfattning genom en aktiv insats från studieförbunden och andra utbildningsanordnare som alla kan nås och motiveras för studier. Det är viktigt att möjligheterna till insatser på detta område förbättras kraftigt.

Studieförbunden har genom sin breda förankring i olika folkrörelser och goda kontakter med andra vuxenutbildningsanordnare goda förutsättningar för intensifierade insatser med uppsökande verksamhet. Dessutom har förbunden många års erfarenhet av uppsökande verksamhet inom folkrörelser, på arbetsplatser och i bostadsområden. Dessa erfarenheter har visat att personer med olika åskådningar och värderingar mycket väl kan samverka, då det är fråga om studie- och bildningsverksamhet. Den grundläggande principen för ett fritt och frivilligt studicarbete är dels att olika ideriktningar skall ges möjlighet att fritt arbeta, dels att personer med olika idéinriktning kan samarbeta. Enligt vår uppfattning bör således den uppsökande verksamheten i princip byggas ut genom studieförbunden och i samverkan med deras medlemsorganisationer.

Medlemsorganisationernas funktionärer och medlemmar är en viktig grupp ur vilken studieorganisationer kan rekryteras. Härigenom kan den förankring inom olika verksamhetsområden som folkrörelserna har tas till vara. De fackliga organisationernas studieorganisationer kommer här att ha den största betydelsen för att nå gruppen korttidsutbildade på de större arbetsplatserna. Där kan dock även, liksom i bostadsområden och på mindre arbetsplatser, studieorganisationer med annan förankring göra en god insats.

Vi finner det således naturligt att studieförbunden bedriver uppsökande verksamhet, såväl självständigt som i nära samarbete med sina medlemsorganisationer.

Enligt vår uppfattning bör studieförbundens centrala roll i den uppsökande verksamheten poängteras vid valet av stödform. Studieförbunden bör således själva vara huvudmän för den uppsökande verksamheten. Därigenom får olika studieförbund en likvärdig ställning, vilket skapar bättre förutsättningar för ett brett och allsidigt kursutbud. En sådan ordning innebär att ett studieförbund, självständigt eller i samarbete med medlemsorganisation, ges möjlighet att söka medel för uppsökande verksamhet.

Mot bakgrund av studieförbundens erfarenhet av uppsökande verksamhet och den roll vi vill ge studieförbunden i detta sammanhang är en avgränsning till och fördelning av medlen mellan arbetsplatser och bostadsområden omotiverad. Det centrala är att verksamheten vänder sig till de korttidsutbildade. Studieorganisationerna bör utbildas för att ta till vara alla tillfällen där korttidsutbildade kan nås. Vi vill särskilt erinra om de svårigheter som finns utanför arbetsplatserna, t. ex. när det gäller att nå vissa invandrargrupper. Det är viktigt att studieför-

bunden ständigt är öppna för nya idéer och initiativ inom den uppsökande verksamheten.

Vi finner det angeläget att kursutbudet samordnas. Ett naturligt forum är de lokala vuxenutbildningsråden, där såväl studieförbunden, kommunal vuxenutbildning som folkhögskolor är representerade.

Den uppsökande verksamheten måste läggas upp så att de uppsökta ges full frihet att välja mellan olika vuxenutbildningsformer. Studieorganisatorerna skall således informera om olika vuxenutbildningsmöjligheter som står till buds såsom kommunal vuxenutbildning, folkhögskolor m. fl. Vi anser att studieorganisatorerna, även om de har en av utbildningsanordnarna — nämligen studieförbunden — som huvudman, efter en grundläggande utbildning är väl skickade att ge denna övergripande information. Utbildningen av studieorganisatorerna bör bekostas av de medel som vuxenutbildningsnämnden förfogar över.

Enligt vår uppfattning bör således de i propositionen föreslagna medlen för uppsökande verksamhet på arbetsplatser och i bostadsområden samt medlen för utbildning av studieorganisatorer, tillsammans 6 milj. kr., kanaliseras via vuxenutbildningsnämnderna till studieförbunden. Medlen skall utnyttjas för genomförande av projekt inom den uppsökande verksamheten med inriktning på korttidsutbildade och för utbildning av studieorganisatorer. Den uppsökande verksamheten som nu initieras bör vara av stort värde för utredningen studiestöd åt vuxna (SVUX) i dess fortsatta arbete.

3. beträffande *genomförandet av den uppsökande verksamheten* av herrar Nordstrandh (m) och Nyhage (m):

Den uppsökande verksamhet på arbetsplatser och i bostadsområden som nu skall genomföras får enligt vår mening inte innebära att de uppsökande tränger sig på människor med propaganda, reklam och information. Det är också viktigt att inte falska föreställningar skapas hos de uppsökta om vad det innebär att bedriva framgångsrika och meningsfulla studier och om vad sådana kan leda till.

Man får icke blunda för att många människor kan komma att uppleva en intensiv uppsökande verksamhet på arbetsplatser och i hemmen som direkt påträngande. Ett sådant studietryck kan leda till planlösa och misslyckade studier med negativa återverkningar.

Metoderna för att motivera korttidsutbildade, som känner sig tveksamma eller avvisande inför studier, att delta i vuxenutbildningen måste därför vara varsamma för att inte få oönskad effekt. Hittillsvarande försök med en mera systematiserad uppsökande verksamhet, t. ex. i bostadsområden, har icke uppvisat särskilt positiva resultat.

Å andra sidan vill vi dock inte — trots att vi är skeptiska till lämpligheten och ändamålsenligheten av en alltför intensiv uppsökande verksamhet — avvisa en varsam och icke alltför påträngande uppsökande verksamhet.

4. beträffande *studiecirkelverksamhet* av fru Nordlander (vpk):

Trots satsningar på utbildningspolitiska reformer under de senaste 10—15 åren har utbildningsklyftorna bestått. De grupper som är mest eftersatta och som har den bristfälligaste utbildningen har hittills inte nåtts av reformerna. Vuxenutbildningen har till större delen utnyttjats av dem som redan haft en god grundutbildning.

För att nå det övergripande mål varom talas i propositionen är det nödvändigt att starkt prioritera vissa grupper. I motionen 1940 har nämnts vissa grupper där en särskild satsning är nödvändig. Det gäller de handikappade, som ofta genom sin isolering har en bristfällig ungdomsutbildning, de hemarbetande kvinnorna som måste få hjälp med barn tillsynen under studietiden, invånare i glesbygd som på grund av långa resavstånd kan ha svårt att fylla underlaget för cirkelstudier. Nu hänvisas dessa frågor för en översyn tillsammans med en översyn av hela studiecirkelverksamheten. Men detta får inte innebära att dessa viktiga frågor skjuts på framtiden. En översyn måste göras snabbt så att den nu planerade vuxenutbildningen säkerställs även för nämnda grupper.

UbU 1975: 2 y

Utbildningsutskottets yttrande över vissa delar av propositionen 1975: 23 om vidgad vuxenutbildning samt studiestöd till vuxna m. m. jämte motioner

Till socialförsäkringsutskottet

Genom beslut den 8 april 1975 har socialförsäkringsutskottet hemställt att utbildningsutskottet avger yttrande över propositionen 1975: 23 om vidgad vuxenutbildning samt studiestöd till vuxna m. m. såvitt gäller de till socialförsäkringsutskottet remitterade punkterna 5 och 6 i propositionens hemställan (prop. s. 230), i vilka regeringen föreslagit riksdagen

1. att godkänna inrättande av särskilda vuxenutbildningsnämnder med de uppgifter som angetts i propositionen (punkten 5),

2. att godkänna vad som i propositionen föreslagits i fråga om fördelning av vuxenutbildningsavgifterna på olika ändamål för vuxenutbildning (punkten 6).

Vidare har socialförsäkringsutskottet hemställt att utbildningsutskottet avger yttrande över följande med anledning av propositionen framförda motionsyrkanden.

1975: 1937 av herr Bohman m. fl. (m) såvitt gäller hemställan att riksdagen beslutar att avslå det till propositionen 1975: 23 fogade förslaget till Lag om vuxenutbildningsavgift (yrkandet 2),

1975: 1938 av herr Fälldin m. fl. (c) såvitt gäller hemställan att riksdagen beslutar

1. att landstingen utser vuxenutbildningsnämnd, med uppgift att fördela medel för uppsökande verksamhet och för utbildning av studieorganisatörer, samt bevilja dels sådana särskilda vuxenstudiestöd som inte avser högskoleutbildning, dels timstudie- och dagstudiestöd, på sätt som angivits i motionen (yrkandet 1),

2. att till respektive anslag för vuxenutbildning anvisa medel för täckande av beräknade kostnader på sätt som angivits i motionen (yrkandet 3),

1975: 1939 av herr Helén m. fl. (fp) såvitt gäller hemställan att riksdagen

1. beslutar att vuxenutbildningsnämnderna skall utses av landstingen enligt riktlinjerna i motionen (yrkandet 8),

2. beslutar att vuxenutbildningsavgiften enbart skall användas för...

att finansiera vuxenstudiestöden enligt riktlinjerna i motionen (yrkandet 12),

1975: 1940 av herr Hermansson m. fl. (vpk) såvitt gäller hemställa att riksdagen vid sin behandling av propositionen 1975: 23 beslutar att finansieringen för täckandet av anslag enligt motionen skall ske genom en höjning av arbetsgivaravgiften (yrkandet 15).

I propositionen 1975: 23 föreslås på grundval av bl. a. förslag från kommittén för försöksverksamhet med vuxenutbildning (FÖVUX) åtgärder inom vuxenutbildningens område. Särskilda insatser föreslås för att nå dem som har kort eller bristfällig utbildning. Förslag läggs också fram om ökade bidrag till studiecirkelverksamhet och studieförbund samt om bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser och i bostadsområden. Reformerna föreslås finansierade genom en ny särskild arbetsgivaravgift, kallad vuxenutbildningsavgift, om 0,15 %.

I propositionen föreslås att en särskild *vuxenutbildningsnämnd* skall inrättas i varje län. Vuxenutbildningsnämnden skall besluta om fördelning av medel till projekt för uppsökande verksamhet på arbetsplatser samt bevilja dels sådana särskilda vuxenstudiestöd som inte avser högskoleutbildning, dels timstudie- och dagstudiestöd. Nämnderna skall bestå av nio ledamöter varav tre skall företräda fackliga organisationer med Landsorganisationen i Sverige (LO) som huvudorganisation och två skall företräda facklig organisation med Tjänstemännens centralorganisation (TCO) som huvudorganisation. Fyra ledamöter bör enligt förslaget vara väl förtrogna med utbildningsväsendet inom länet. De senare bör vara politiskt valda förtroendemän inom primärkommun eller landstingskommun.

Företrädarna för de fackliga organisationerna bör enligt propositionens förslag nomineras av berörda FCO-distrikt och regionala TCO-kommittéer i den ordning huvudorganisationerna bestämmer och därefter förordnas av regeringen. De fyra övriga ledamöterna skall väljas av landstingskommun.

I motionerna 1975: 1938 och 1975: 1939 framhålls det som väsentligt att vuxenutbildningsnämndens sammansättning speglar regionens befolkningsstruktur och utbildningsbehov. Detta kan enligt motionärerna enklast ske genom att vederbörande landsting utser vuxenutbildningsnämnden i dess helhet. Det skall stå landstinget fritt att besluta att t. ex. den landstingskommunala utbildnings- eller kulturnämnden skall fungera som vuxenutbildningsnämnd. I motionen 1975: 1938 tas även upp frågan om vuxenutbildningsnämndens uppgifter. Enligt motionärernas uppfattning skall inte bara medel för uppsökande verksamhet på arbetsplatser inklusive utbildning av studieorganisatörer, utan även medel till uppsökande verksamhet i bostadsområden kanaliseras via vuxenutbildningsnämnderna.

Utbildningsutskottet anser i likhet med departementschefen att berörda fackliga organisationer bör ha ett stort inflytande på handläggningen av ärenden som rör fördelning av medel för uppsökande verksamhet. Det är naturligt då de fackliga organisationerna i betydande utsträckning representerar de grupper för vilka den föreslagna förbättrade vuxenutbildningen främst är avsedd. Utskottet ansluter sig således till propositionens förslag om hur vuxenutbildningsnämnderna skall utses och har för sin del inte något att erinra mot vad som i propositionen anförts i fråga om nämndernas uppgifter. Som en följd av detta ställningstagande anser utskottet att socialförsäkringsutskottet bör föreslå riksdagen att avslå motionerna 1975: 1938 yrkandet 1 och 1975: 1939 yrkandet 8.

Den i propositionen föreslagna *vuxenutbildningsavgiften* beräknas under budgetåret 1975/76 (dvs. första halvåret 1976) ge en inkomst av ca 100 milj. kr. Återstående kostnader för reformerna, dvs. 12 milj. kr., skall täckas med skattemedel. Riksdagen föreslås bl. a. godkänna att av influtna avgiftsmedel 27,6 milj. kr. tas i anspråk för olika ändamål under förslagsanslaget Bidrag till studiecirkelverksamhet, 4,8 milj. kr. för olika ändamål under anslaget Bidrag till studieförbund och 5,0 milj. kr. för anslaget Bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser m. m.

Avslag på den i propositionen föreslagna lagen om vuxenutbildningsavgift yrkas i motionen 1975: 1937. Enligt motionärernas mening bör finansiellt utrymme för i motionen godtagna reformförslag skapas på annat sätt, dvs. genom att ytterligare medel anvisas på riksstaten till bl. a. anslagen Bidrag till studiecirkelverksamhet, Bidrag till studieförbund och Bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser m. m.

I motionerna 1975: 1938 och 1975: 1939 hävdas att bl. a. reformerna i vad gäller studiecirkelverksamhet, studieförbundens verksamhet och uppsökande verksamhet på arbetsplatser m. m. inte bör finansieras genom vuxenutbildningsavgift. I stället måste medel anvisas över riksdagen.

En höjning av vuxenutbildningsavgiften föreslås i motionen 1975: 1940 för att finansiera vissa i motionen framförda förslag.

Utbildningsutskottet finner det väl motiverat att de i propositionen föreslagna reformerna i vad gäller vidgad vuxenutbildning finansieras genom en vuxenutbildningsavgift och har för sin del inte något att erinra mot den föreslagna fördelningen av de i propositionen beräknade inkomsterna. Utskottet föreslår alltså att socialförsäkringsutskottet avstyrker motionerna 1975: 1937 yrkandet 2, 1975: 1938 yrkandet 3 och 1975: 1939 yrkandet 12. Sedan utskottet slutbehandlat motionen 1975: 1940 återkommer utskottet eventuellt till frågan om en höjning av vuxenutbildningsavgiften och om fördelning av den genom höjningen inflytande ytterligare avgiftsinkomsten.

Beträffande de delar av propositionen 1975: 23 jämte motionsyrkanden som remitterats till utbildningsutskottet hänvisas till utbildningsutskottets betänkande 1975: 16.

Stockholm den 17 april 1975

På utbildningsutskottets vägnar

STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Alemyr (s), Jönsson i Arlöv (s), Nordstrandh (m), Wiklund (s), Gustafsson i Barkarby (s), fru Gradin (s), herr Johansson i Skärstad (c), fru Dahl (s), fru Sundberg (m), herrar Sundgren (s), Karlsson i Mariefred (c), fröken Rogestam (c), herr Jonsson i Alingsås (fp), fru Ekelund (c) och fru Nordlander (vpk).

Avvikande meningar

1. beträffande *vuxenutbildningsnämnder* av herrar Nordstrandh (m), Johansson i Skärstad (c), fru Sundberg (m), herr Karlsson i Mariefred (c), fröken Rogestam (c), herr Jonsson i Alingsås (fp) och fru Ekelund (c) som anser att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar "Utbildningsutskottet anser" och på s. 3 slutar "yrkandet 8" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att vuxenutbildningsnämnden bäst speglar regionens befolkningsstruktur och utbildningsbehov om den i sin helhet utses av landstinget. Enligt utskottets mening finns det anledning utgå från att nämnden därigenom får en sammansättning som väl tillgodoser de skiftande intressen som finns inom fackliga organisationer, folkrörelser, näringsliv m.m. Det bör stå landstinget fritt att låta vuxenutbildningsnämndens uppgifter åvila annan, redan existerande landstingskommunal nämnd, t. ex. utbildnings- eller kultur nämnd. Utskottet ansluter sig även till den i motionen 1975: 1938 framförda åsikten att till vuxenutbildningsnämndens uppgifter skall höra att fördela medel bl. a. till uppsökande verksamhet bland korttidsutbildade både på arbetsplatser och i bostadsområden. Enligt utbildningsutskottets mening bör socialförsäkringsutskottet föreslå riksdagen att med anledning av propositionen och med bifall till motionerna 1975: 1938 yrkandet 1 och 1975: 1939 yrkandet 8 godkänna inrättande av särskilda vuxenutbildningsnämnder med de uppgifter som angetts i motionen 1975: 1938.

2. beträffande *finansiering av vissa vuxenutbildningsutgifter* av herrar Nordstrandh (m), Johansson i Skärstad (c), fru Sundberg (m), herr Karlsson i Mariefred (c), fröken Rogestam (c), herr Jonsson i Alingsås (fp) och fru Ekelund (c) som anser att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar "Utbildningsutskottet finner" och slutar "ytterligare avgiftsinkomsten" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan inte acceptera att allmänna utbildningskostnader finansieras genom specialdestinerade avgifter. Sådana bör liksom hittills solidariskt täckas med skattemedel. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att nya skatteintäkter kommer att bli följden av de föreslagna nya beskattade studiesociala förmånerna.

Erforderliga medel för studiecirkelverksamhet, studieförbundens verksamhet och uppsökande verksamhet bör alltså anvisas över riksstaten. Utskottet kommer att lägga fram förslag härom. Utbildningsutskottet föreslår med tillstyrkan av ifrågavarande motionsyrkanden såvitt gäller de till utbildningsutskottet remitterade anslagsändamålen att socialförsäkringsutskottet föreslår riksdagen att avslå regeringens förslag i vad gäller avgiftsfinansiering.

UbU 1975: 3 y

Utbildningsutskottets yttrande över vissa delar av propositionen 1975: 23 om vidgad vuxenutbildning samt studiestöd till vuxna m. m. jämte motioner

Till socialförsäkringsutskottet

Genom beslut den 8 april 1975 har socialförsäkringsutskottet hemställt att utbildningsutskottet avger yttrande över propositionen 1975: 23 om vidgad vuxenutbildning samt studiestöd till vuxna m. m. såvitt gäller de till socialförsäkringsutskottet remitterade punkterna 5 och 6 i propositionens hemställan (prop. s. 230), i vilka regeringen föreslagit riksdagen

1. att godkänna inrättande av särskilda vuxenutbildningsnämnder med de uppgifter som angetts i propositionen (punkten 5),
2. att godkänna vad som i propositionen föreslagits i fråga om fördelning av vuxenutbildningsavgifterna på olika ändamål för vuxenutbildning (punkten 6).

Vidare har socialförsäkringsutskottet hemställt att utbildningsutskottet avger yttrande över följande med anledning av propositionen framförda motionsyrkanden.

1975: 1937 av herr Bohman m. fl. (m) såvitt gäller hemställan att riksdagen beslutar att avslå det till propositionen 1975: 23 fogade förslaget till Lag om vuxenutbildningsavgift (yrkandet 2),

1975: 1938 av herr Fälldin m. fl. (c) såvitt gäller hemställan att riksdagen beslutar

1. att landstingen utser vuxenutbildningsnämnd, med uppgift att fördela medel för uppsökande verksamhet och för utbildning av studieorganisatörer, samt bevilja dels sådana särskilda vuxenstudiestöd som inte avser högskoleutbildning, dels timstudie- och dagstudiestöd, på sätt som angivits i motionen (yrkandet 1),
2. att till respektive anslag för vuxenutbildning anvisa medel för täckande av beräknade kostnader på sätt som angivits i motionen (yrkandet 3),

1975: 1939 av herr Helén m. fl. (fp) såvitt gäller hemställan att riksdagen

1. beslutar att vuxenutbildningsnämnderna skall utses av landstingen enligt riktlinjerna i motionen (yrkandet 8),

2. beslutar att vuxenutbildningsavgiften enbart skall användas för att finansiera vuxenstudiestöden enligt riktlinjerna i motionen (yrkandet 12),

1975: 1940 av herr Hermansson m. fl. (vpk) såvitt gäller hemställa att riksdagen vid sin behandling av propositionen 1975: 23 beslutar att finansieringen för täckandet av anslag enligt motionen skall ske genom en höjning av arbetsgivaravgiften (yrkandet 15).

Utbildningsutskottet har till socialförsäkringsutskottet den 17 april 1975 avgivit yttrande (UbU 1975: 2 y) över vissa delar av propositionen 1975: 23 samt motionerna 1975: 1937, 1975: 1938 och 1975: 1939. Utskottet har därvid anmält att utskottet eventuellt avsåg att återkomma till frågan om en höjning av vuxenutbildningsavgiften sedan utskottet slutbehandlat motionen 1975: 1940.

Utskottet får nu anmäla att det för sin del slutbehandlat motionen 1975: 1940. Utskottets ställningstagande föranleder ingen ändring i eller tillägg till det tidigare yttrandet i ärendet eller till detta fogade avvikande meningar.

Stockholm den 22 april 1975

På utbildningsutskottets vägnar
THORSTEN LARSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Larsson i Staffanstorp (c), Jönsson i Arlöv (s), Nordstrandh (m), Wiklund (s), Elmstedt (c), Gustafsson i Barkarby (s), fru Dahl (s), fru Sundberg (m), herrar Sundgren (s), Karlsson i Mariefred (c), fröken Rogestam (c), herrar Hagberg i Örebro (s), Jonsson i Alingsås (fp), Bladh (s) och fru Nordlander (vpk).

Avvikande mening

av fru Nordlander (vpk) som anser att den del av utskottets yttrande på s. 2 som börjar "Utskottet får" och slutar "avvikande meningar" bort ha följande lydelse:

I motionen 1975: 1940 har yrkats en kraftigare satsning på den uppsökande verksamheten i enlighet med förslag från kommittén för försöksverksamhet med vuxenutbildning (FÖVUX), vilket yrkande utskottet för sin del kommer att tillstyrka. I förhållande till propositionens förslag innebär detta ett med 6 milj. kr. förhöjt medelsbehov budgetåret 1975/76. Även denna reform bör, som föreslagits i yrkandet 15 i motionen, finansieras genom vuxenutbildningsavgift, varför avgiften måste bli högre än som förutsatts i propositionen.

